

Sürekli gelişim ve değişimlerden geçen kullanım eşyaları daha iyiye, daha kullanışlıya, daha güzele, daha estetik olana doğru ilerleme kaydetmiştir. Bu ilerleyiş hem sanat anlamında hem de teknolojik anlamda yaşanmıştır.

Teknolojinin gelişmesiyle insan hayatına makineler dahil olmuş, daha hızlı, daha kolay ve insan gücüne ihtiyaç duymadan üretim yapılan bir sürecin içine girilmiştir. Üretim sürecinden bahsedildiğinde* ... büyük çapta enerji kaynaklarından faydalanılarak fabrikalarda seri halde ve çok miktarda yapılan imalat* anlamına gelen "endüstri" sözcüğü de bu dönemi tanımlayan en belirleyici kavram olmaktadır.

Endüstri devrimiyle birlikte, insanın pratik gereksinimlerini karşılamak amacıyla güden denetimsiz fabrikasyon üretim zevksizleşmeyi doğurmuştur. Kazancı amaç edinen endüstriyel üretim, insanı duyarsızlığını ve beğenisini göz ardı etmiştir.

Teknolojik gelişmeler ve endüstrileşme tasarımların sürecini olumsuz etkilemiş işlevsellik ön planda tutularak estetik değerler göz ardı edilmiştir. Yaşamın hızı akışı ve üretim sürecinde; endüstri en hızlı, en ucuz olanı ararken tek düze seri üretim objelerinin ortaya çıkmasına neden olmuştur.

Sanatçı da üretim mantığını vadsınıp, bu hızdan uzak kalmıştır. Bunun sonucunda endüstriyel üretim büyük oranda tekrardan ibaret hale gelmiştir. Zevk, beğeni ve estetikten yoksun objelerin hayata girişi tamamen mekanikleşen bir toplum oluşturmıştır.

Sanatçılara bu mekanikleşmeden ve standart hayattan rahatsızlık duymaktadırlar. Buna karşılık sanat anlayışının da bir ikilem içinde olduğu görülmektedir. Endüstriden yararlanan, yeni sanat alanlarının doğuşuna vesile olan sanatçıların yanında endüstriyi bir tehdit olarak algılayan ve sürece karşı çıkan sanatçıları tarafından yeni sanat hareketlerinin de varlığı görülmektedir.

Endüstrileşmeyle birlikte sanat ve sanatçıyı dışlayan teknoloji dünyası, giderek insan duyarsızlığından ve sıcağından uzak, kalıplaşmış, birbirinin taklidi, soğuk nesneler üretmeye başladığının ayırımına varınca; John Ruskin ve William Morris'in (İngiltere, 1897) çabalarıyla endüstri ürünlerine sanatsal içerik katma düşüncesi doğmuştur. Endüstri ile sanat arasındaki uçurumu kapatma, uzlaştırma amacıyla, 1919'da Walter Gropius tarafından kurulan Bauhaus, dönemin ünlü sanatçıların çatısı altında toplanmıştır" [1].

"Picasso, Le Corbusier, Mondrian, Gropius v.b. 20. yüzyıl sanatçıları da, teknolojinin getirdiği olanakları insanın buyruğunda kullanacak olan yeni bir dünyayı kuranlara öncü olmuşlardır" [2].

Endüstri devrimine bir karşı çıkış olarak başlatılan Arts & Crafts (Sanat ve El Sanatları) Hareketinden farklı olarak Bauhaus sanatçıları endüstriyi dışarda bırakmamış aksine bu üretim sürecinin içerisinde yer almıştır. Bir okul olarak kurulmuş olan Bauhaus, kurulduğu dönemde birlikte hareket ettiği sanatçıları ile yalnızca eğitim vermemiş, aynı zamanda birçok farklı malzemeyle uygulamak olarak fonksiyonel sanat eserlerinin-tasarım objelerinin üretildiği bir merkez haline gelmiştir.

Bauhaus ilk kuruluşunda hedef aldığı mîmariye kadar endüstriyel tasarım ve şehir planlama gibi konularda da yenilikler getirmiş, yeni bir akım yaratarak sanatın tüm dallarını da etkilemiştir.

Endüstriyel üretim ya da tasarımın gelişim ve değişim sürecine bakıldığında 1950'lerde stil, 60'larda kullanım, 70'lerde estetik, 80'lerde anlam, 90'larda ise bireyselliğin önemi kazandığı görülmektedir. Zamanla geçmiş dönemlere ait süsleme ve tarzlar yeni bir anlayış ve farklı bir bakış açısıyla geliştirilmiş alternatif tasarım modelleri ortaya çıkmıştır. Fazlasıyla renkli ve iç içe geçmiş kültürel öğeleri içinde barındıran bu dönemin ardından daha minimalist eğilimler göçlenmiştir.

Bilimsel gelişmede ve rekabette ortaya çıkmış olan sürekli değişimlik peşinde koşma, dünyayı toplumunu da sanatı da etkilemiştir. Bu ilerleme gereksinimi, sanatçıyı, sonu gelmez üslup yenilemeleri gerçekleştirmeye mahkum etmiştir. Çağın ekonomik-politik dalgalanmaları, teknolojik olanaklar, doğanın sundukları, yenilikler, içerisinde yaşanan coğrafya ve kültür bir araya gelerek oluşturulan tasarımlar, dinamik özellik taşımaktadırlar.

Tam da bu noktada sanat ile endüstri arasındaki bağ kırılma yaşamaktadır. Sanatçı sanat eserinin en temel özelliği olan biricik olma özelliğini yitirdiği düşüncesinden de yola çıkarak endüstriyel üretim mantığından uzakta kalmaya çalışmıştır. Benzer şekilde üretim sürecinin önemli bir parçası olan mühendislerin de tasarım sürecine dahil olmaları ve sanatçıların tasarımları üzerinde yaptıkları değişiklik ve müdahaleler sanatçıların kendilerini bu sürecin dışında tutmalarına başka bir nedendir. Nesnenin biçimini oluşturmada; sürece dahil olan mühendis ve sanatçıların tasarım sürecine yaklaşımlarındaki bu fark ortaya çıkan üründe de somut olarak gözlenmektedir.

Sanat eseri ile endüstri ürünü nesne arasındaki en temel fark işlevselliştir. Fabrikasyon üretilen nesnelerin işlevselliıklarını ön planda tutulduğu buna karşın estetik değerlerinin önemsenmediği görülmektedir. Endüstriyel nesne, üretim süreci anlamında değerlendirilecek olursa benzer şekilde makinelerde üretilmeye uygun olmalıdır.

Endüstri ve sanat, üretim süreci ve gayeleri farklı da olsa temelde insan içindirler. Dolayısıyla insan salt kullanım objeleri değil aynı zamanda kullanıma keyif katacak nesnelerdir. Üretim de farklılık yakalama çabası içerisine girmiştir ve zamanla endüstrinin hırta alt eden beğeni üretim sürecine sanatçının da dahil olmasını sağlamıştır.

Nasıl sanatta değişimlerden bahsediliyor ve yeni sanat akımlarının – sanat alanlarının ortaya çıkmasına işaret ediliyor ise, endüstriyel üretimde benzer açmazları yaşadığı noktada yeni bir sanat/üretim alanı meydana getirmiştir. Endüstriyel tasarım olarak tanımlanan bu alan, malzeme bilgisi ve estetik değerleri harmanlayarak üreticinin en hızlı, en ucuz, en pratik ve en fazla kazanç sağlayacağı ürünü tasarlamasını yolunu ararken aynı zamanda kullanıcı kitlesinin de beğenilerini göz önünde bulundurmaktadır. Bu anlamda tasarımcı tasarımcı en iyi ifade edebileceği malzemeyi değil de elinde ki malzemesini en iyi şekilde sunabileceği tasarımı yapar da denilebilir. Tamda bu noktada sanatçılardan ayrılırlar.

Her ne kadar sanatçı ve tasarımcı estetik kaygıları ön planda tutsalar da ortaya çıkan ürün anlamında sanat eseri, alıcıya iletirmek istenen mesaj, hissettirmek istenen haz gibi soyut kavramlarla değerlendirilirken, endüstriyel tasarım nesnesinin değeri fonksiyonelliği bakımından somut olarak ölçülmektedir.

Sanatçının gözünde her şey tasarım konusu olabilir, herhangi bir sınırdan söz edilemez. Gerçeklerden, doğadan ya da geçmişten aldığı referansla sanatçının elinde zenginleşen tasarımlar, sanatçının özgün ve sınırsız özgürlüğü endüstriyel üretim süreciyle birlikte yeniden şekillenir.

Üreticinin çıkarlarını ve kullanıcının beğenisini bir potada eriten tasarımcı, bugünün seri üretim ihtiyaçlarına cevap verebilir konumdadır. Ancak sanatçıların malzeme, üretim, en önemlisi maliyet gibi sınırlamaları göz önünde bulundurmadan yarattıkları eserleri kullanıcıların beğeni ve estetik algısına çok daha fazla hitap ettiği de düşünülmektedir.

Endüstriyel üretim sürecine geçmişte sanatçıların toplu biçimde gerçekleştirdikleri hareketlerin aksine günümüz sanatçıları bireysel yaklaşımlar ve tavırları ile dikkat çekmektedirler. İçinde bulunduğumuz çağın etkisiyle bireyselleşen birey bunu sanat alanında da vurgulamaktadır.

Sanatçıların da artık tek bir malzeme ya da tek bir alan ile sınırlı kalmadan pek çok farklı alanda kendilerini ifade etmek istemelerinin de etkisi olduğu muhtemeldir. Disiplinler arası etkileşimle sınırların ortadan kalktığı günümüzde sanatçılar pek çok alanda yaratıcılarını sergileme şansı yakalamaktadırlar.

Günümüzde endüstri ürünlerinin sanat aracılığıyla kendisine pazarda yer bulma istekleri ve sanatın artık rekabet unsurlarından biri haline gelmesi, onu aynı zamanda yaşamın içinde daha çok ve daha görünür kılmasına neden olmaktadır. Bu bağlamda birçok fabrika ve kuruluş sanatçıları işbirliğine giderek özgün/özgür koleksiyonlar ortaya çıkarmak istemektedirler. Bünyelerinde çalıştırdıkları tasarımlara ek olarak özel koleksiyonlarla prestij serileri oluşturmayı hedeflemektedirler.

Çoğunlukla alanında isim yapmış sanatçılarla çalışmayı tercih eden firmalar hem sanatçıların özgün

tasarımlarını uygulayarak farklılık yakalama fırsatı bulmakta hem de bu sanatçıların isimlerinin duyulmuş olmasından kaynaklı olarak tanıtım anlamında ikinci bir fayda sağlamaktadırlar.

Bunun yanında endüstri kuruluşları tasarımcıların ve bu işle uğraşan elemanların çeşitli eğitimlerden geçirerek çağdaş sanat ve yaşamın ihtiyaçlarına cevap verecek üretimleri ortaya koyabilecek düzeye getirmelerini sağlamaya çalışmaktadırlar. Bu konuda günümüzde öne çıkan pek çok kuruluşta oldukça etkin çalışmalar yapılmaktadır. Endüstriyel üretim yapan kuruluşların eskisinden çok daha duyarlı olduğunu gösteren bu durum sanatçılar ve kullanıcılar açısından değerlendirildiğinde umut veridir.

Kaynaklar

1. K. Uludağ, "Sanat ve Endüstride Üretim Mantığı", Sanayi ve Sanat, Hacettepe Üniversitesi G.S.E. Yayınları, (1997) 16, Ağustos, Sayfa 129-135.
2. Nüzgünoğlu, M. İspirioğlu, Sanatta Devrim, Remiz Kitabevi, (1993).
3. B. Walter, (Çev: Ahmet Cemal), Pasajlar Yapı Kredi Yayınları, (1995).
4. E. Fischer, (Çev: Cevap Çapıcı), Sanatın Gerekliği, Piyer Yayınları, (1995).
5. E.H. Gombrich, Sanatın Öyküsü, Remiz Kitabevi, (1997).
6. H. Reed, Sanat ve Endüstri, İTİ Matbaası, (1970).

MARMARA
ÜNİVERSİTESİ

ARTISTS' EFFECTS ON INDUSTRIAL PRODUCTION PROCESS

BETÜL DEMİR KARAKAYA

CEMALETTİN SEVİM

Anadolu University
ESKİŞEHİRAnadolu University
ESKİŞEHİR

bdemir@anadolu.edu.tr

csevim@anadolu.edu.tr

Keywords: Industry, Design, Art, Production, Process

Abstract

While analyzing the history of mankind even simplest tool can be considered as an object of art. The main factor is the existence of creativity and originality. In time man explored nature and environment better, has developed scientifically. Technological advances and industrialization had a negative effect on design process, aesthetic values ignored and functionality became important. In the speed of life and production process while industry was searching for the fastest, cheapest uniform objects accrued. Artists have also negates the logic of production, and kept away from this speed. As a result of this, industrial production mostly became mere repetition.

Industry and art however show differences both manufacturing process and goals, they are all for human beings. The originality and freedom of artists designs overcome mass production and included artists in the production process.

From this point in this poster, the collaboration of mass production companies and artists, at point artists include the process, unique designs from past to present, will be analyzed through examples.

While analyzing the history of mankind, his struggle in order to control the nature and make life and living easier can clearly be seen. Man by showing change and development in time perceived and identified the nature better. While doing so, reshaped the objects came by according to his goals and needs.

Totally new and original forms that primitive men figured out with no reference from the past are also important in terms of art history. The reason that these objects are considered to be art pieces is the existence of creativity and originality.

As known primitive men, after the period of hunting and collecting in which produced only stone tool and weapon, with settling many different materials came into their daily life. In course of time the products varied and decorated. The aesthetic value gained by decorating terra cotta pots carried on with the bronze works and ornaments.

Continuously changing and developing functional objects advanced towards better, more useful, more beautiful and more aesthetic ones. This advancement took place both artistic and technological.

With the development of technology to human life include in machines, got into a manufacturing process without needing manpower, faster and easier. When mentioning about the production process, "industry" is the most determining word of the period, meaning "... for serial and mass production in the factory requiring great deal of energy resources".

With the industrial revolution in order to supply man's practical requirements uncontrolled manufacturing production became tasteless. The main aim of industrial production to make profit sensitivity and appreciation were ignored.

Technological advances and industrialization have adversely affected the design process, prioritized functionality and aesthetic values has ignored. In the speed of life and production process while industry was searching for the fastest, cheapest, uniform objects accrued.

Artists have also negates the logic of production, and kept away from this speed. As a result of this, industrial production mostly became mere repetition. Objects lack of appreciation and aesthetic entered to life and formed a society purely mechanical.

Artists have suffered from this mechanical and standard life style. On the other hand art can be seen in a dilemma. Besides the artists benefiting from industry or the ones create new art fields, new art movements can be observed, developed by artists that are seeing industry as a threat and oppose the presence.

John Ruskin and William Morris realized that technology world excluded arts and artists since the industrial revolution period, rigid and artificial objects, far from human susceptibility and intimacy are being produced. The idea produced that artistic value must be included to industrial products. In 1919 Walter Gropius founded the Bauhaus with the famous artists under the same roof, aim to close the gap between industry and art" (1)

"20th century artists: Picasso, Le Corbusier, Mondrian, Gropius, etc. were the pioneers of the new world using opportunities of the technique for men" (2)

Different from Arts & Crafts Movement started against industrial revolution, The Bauhaus artists were right in this process. Bauhaus established as a school, but it did not only give education with the artists but also became a production center of applied functional art/design pieces with different materials.

The Bauhaus targeted architecture at first then brought innovations to industrial design and city planning, created new trend and affected all branches of art.

When the process of development and alternation of industrial production or design the importance of style in 1950s, usage in '60s, aesthetic in '70s, meaning in '80s and individuality in '90s is observed. The styles and ornaments of past periods recreated with a new and different perspective and alternative design models were produced. More minimalist tendencies observed after the period containing nested cultural elements and colors.

The continuous innovation emerged from scientific development and competing influenced both industrial society and art. This improvement sentenced artists to perform an endless style renovation. The design combination of economic-political fluctuations, nature, innovations, geography and culture of the era has a dynamic feature.

At this point the connection between art and industry has broken. Artist tried to stay away from the logic of industrial production, because the basic property of art is to be unique. Another reason why artists keep them out of this process is the engineer included in the design process and the changes made by the engineers

on the artists' designs. The difference on the resulting object comes from the engineers and artists creating approach.

The fundamental difference between industrial object and art piece is the functionality. It is observed that machine-made products are keeping functionality in the foreground while aesthetic values are skipping. If we evaluate the industrial object in terms of production process, it must be proper to be produced by machines.

Industry and art, however show differences both manufacturing process and goals, they are all for human beings. So people search not only for useful items but also enjoyable objects. Production showed an effort to capture diversity and in time artists included in the production process with the awareness of the appreciation.

How new art movements-branches and changes are being told in arts, it is the same as in industry. When production experiences a similar dilemma as arts, it is the point a new art/production field formed. The field defined as industrial design is blending together material information and aesthetic values in order to design the fastest, the cheapest, most gainful product for the producer and at the same time the tasteful one for the consumer. In this sense, the industrial designer creates the most suitable design for his material. He doesn't choose most expressive material for his design can be said. Precisely at this point they are separated from the artists.

Although artists and designers place aesthetic concerns in the foreground, the product in the concept of art, art pieces examined with abstract concepts like; the message and the pleasure delivered to the receiver, industrial design evaluated with concrete measures like functionality.

From the artist's view everything can be in the concept of art, any limitation can not be mentioned. The designs enriches with the references from the reality, nature or the past and recreated by artist's original and unrestricted freedom with the industrial production process.

Designer can respond to the needs of today's mass production with the property that he takes into consideration both the benefits of the producer and customer's appreciation. But artist's designs much more appealing to the customer because they don't contemplate about material, production or cost.

Artists organized the movements collectively in the past against industrial production process unlike today's artists noted for individual attitudes and approaches. By the individualism impact of this era emphasizes it also in art.

Artists also no longer restricted to a single material or a single area and express themselves well in many different fields. Today the disappearance of borders with interdisciplinary interaction, in many fields artists has a chance to exhibit their creativity.

Nowadays, industrial products wish to find place in the market through art, because art became the competitive element, that's why it is more visible in life. In this context, many factories and companies collaborate with artists in order to create original/unique collections. In addition to the designers working within, by the help of the artists they are aimed to produce prestige collections.

Usually factories prefer to collaborate with the famous artists. By this way they have an opportunity to apply unique designs in order to make difference and also gain a second benefit with the name of the well known artist.

Industrial companies educate their designers and technical staff through contemporary arts to produce the objects that respond to the needs of this era. Today, on this issue many outstanding companies present

effective studies. Hopefully, in terms of artists and customers this situation indicates that mass production companies are more sensitive than before.

Bibliography

1. R. Üyükoğlu, "Sanat ve Endüstriyel Üretim Manteği", Sanat ve Sanat, Hacettepe University Fine Arts Faculty Publications, (1997) 1006 August, Pg. 129-130.
2. N. Kırgeççi, M. İzzetoglu, Sanatçı Devrim, Remiz Bookstore, (1993).
3. B. Wölfler, (trans. Ahmet Cemal), Plümpör Yayınları Publications, (1995).
4. T. Fischer, (trans. Cevap Çatınlı), Sanatın Gerekliliği, Fiyat Publications, (1995).
5. L. H. Gernsheim, Sanatın Çykusu, Remiz Bookstore, (1997).
6. H. Alcaz, Sanat ve Endüstri, İTÜ Press, (1973).

MARMARA
ÜNİVERSİTESİ

MARMARA
ÜNİVERSİTESİ

MARMARA
ÜNİVERSİTESİ